

Zaak C-71/21**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

4 februari 2021

Verwijzende rechter:

Sofiyski gradski sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

4 februari 2021

Gezochte persoon:

KT

Openbaar ministerie:

Sofiyska gradska prokuratura

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Ten oorsprong aan het hoofdgeding ligt een verzoek om tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel dat is uitgevaardigd op grond van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Het verzoek om een prejudiciële beslissing heeft betrekking op de uitlegging van artikel 1, leden 2 en 3, van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen, van artikel 21, lid 1, en artikel 67, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, alsmede van artikel 6 en artikel 45, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Het gaat om een geval waarin naar

aanleiding van een verzoek om tenuitvoerlegging van een op basis van de genoemde overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel een lidstaat heeft geweigerd de gezochte persoon over te leveren, de betrokkene zich daarna naar een andere lidstaat heeft begeven en vervolgens tot deze lidstaat een nieuw, met het oog op de strafvolgving in dezelfde zaak uitgevaardigd aanhoudingsbevel is gericht. De verwijzende rechter verzoekt het Hof om de prejudiciële verwijzing overeenkomstig artikel 107 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof te behandelen volgens de spoedprocedure.

Prejudiciële vragen

1. Staan de bepalingen van artikel 1, leden 2 en 3, van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen toe dat met het oog op strafvolgving in dezelfde zaak een nieuw aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd tegen een persoon wiens overlevering door een lidstaat van de Europese Unie is geweigerd op grond van artikel 1, lid 3, van die overeenkomst junctis artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden?

2. Staan de bepalingen van artikel 1, lid 3, van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen, artikel 21, lid 1, en artikel 67, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en artikel 6 en artikel 45, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie toe dat een lidstaat die wordt verzocht om tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel in een geval waarin een andere lidstaat heeft geweigerd dezelfde persoon over te leveren met het oog op strafvervolgving in dezelfde zaak, een nieuwe beslissing neemt nadat de gezochte persoon heeft gebruikgemaakt van zijn recht van vrij verkeer en zich van de staat waar de overlevering is geweigerd heeft begeven naar de staat waaraan het nieuwe aanhoudingsbevel is gericht?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak

Artikel 1, leden 2 en 3, van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen

Artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie

Artikel 21, lid 1, en artikel 67, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

Artikel 6 en artikel 45, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Arrest van het Hof van 4 april 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262

Arrest van het Hof van 25 juli 2018, AY (Aanhoudingsbevel – Getuige), C-268/17, EU:C:2018:602

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Artikel 4, lid 1, van de Zakon za ekstraditsiata i evropeyskata zapoved za arest (wet inzake overlevering en het Europees aanhoudingsbevel)

Korte toelichting op de feiten en de procedure

- 1 De procedure voor de verwijzende rechter is ingeleid naar aanleiding van een verzoek van de Sofiyska gradska prokuratura (openbaar ministerie voor de stad Sofia, Bulgarije) om tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel tegen KT, die de Bulgaarse en de Amerikaanse nationaliteit heeft. Voornoemd aanhoudingsbevel is op 12 maart 2020 uitgevaardigd door het regionaal openbaar ministerie van Hordland (Noorwegen) (hierna: „aanhoudingsbevel van 12 maart 2020”). Met dat aanhoudingsbevel werd verzocht om overlevering van KT in verband met een strafzaak wegens vermeende herhaaldelijke fraude ten nadele van het Noorse socialezekerheidsstelsel. In die procedure was, naast KT en anderen, ook zijn voormalige partner, een Noors onderdaan, aangeklaagd. KT en zijn partner hebben ongehuwd samengeleefd als man en vrouw en hebben twee kinderen die gedurende die periode zijn geboren.
- 2 In het kader van de strafzaak in Noorwegen is een aanhoudingsbevel uitgevaardigd tegen KT. Op 26 juli 2018 werd hij als gezochte persoon in het Schengeninformatiesysteem gesignaleerd. In juli 2019 is de tenlastelegging ingediend bij de rechter van eerste aanleg Bergen (Noorwegen). In afwezigheid van KT heeft die rechter een aantal van de andere aangeklaagden, waaronder zijn voormalige partner, veroordeeld.
- 3 Op 25 november 2019 is KT in Polen aangehouden op grond van de signalering in het Schengeninformatiesysteem door de Noorse autoriteiten. Nadat het Noorse openbaar ministerie in kennis was gesteld van de aanhouding van KT, heeft het op 27 november 2019 een aanhoudingsbevel uitgevaardigd (hierna: „aanhoudingsbevel van 27 november 2019”) op basis van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen (hierna: „Overleveringsovereenkomst”). Bij vonnis van 15 januari 2020, gewezen in de procedure betreffende de tenuitvoerlegging

van het aanhoudingsbevel, heeft de rechter in eerste aanleg Warschau (Polen) de overlevering van KT geweigerd.

- 4 Ter motivering van de weigering baseerde de betrokken rechter zich op artikel 1, lid 3, van de Overleveringsovereenkomst, dat verwijst naar artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU). De rechter achtte bewezen dat tussen KT en zijn vroegere partner een langdurig conflict gaande is betreffende het ouderlijk gezag over de twee gezamenlijke kinderen, waarbij Bulgaarse rechters in het kader van tussen de twee voormalige partners gevoerde rechtszaken het ouderlijk gezag hebben toegewezen aan KT in Bulgarije. De rechter in eerste aanleg Warschau was van oordeel dat een eventuele overlevering van KT aan de Noorse autoriteiten zou indruisen tegen artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), aangezien enerzijds de vroegere partner van KT een vrijheidsstraf uitzat waartoe zij in het kader van de strafzaak in Noorwegen was veroordeeld, en anderzijds KT na zijn overlevering in voorlopige hechtenis zou moeten worden genomen. Als gevolg hiervan zouden de kinderen in een pleeggezin moeten worden geplaatst, hetgeen tot een definitieve breuk in de relatie tussen KT en zijn kinderen zou leiden. Volgens de betrokken rechter zouden de Noorse autoriteiten, zelfs indien KT niet aan hen wordt overgeleverd, met het oog op de door hen ingestelde strafvervolgning over andere mogelijkheden van volkenrechtelijke samenwerking met Bulgarije beschikken.
- 5 Het openbaar ministerie heeft tegen het vonnis van de rechter in eerste aanleg Warschau waarbij de overlevering van KT is geweigerd, bij de rechter in tweede aanleg Warschau beroep ingesteld, dat door die rechter bij vonnis van 24 februari 2020 is verworpen. Bij beslissing van 6 maart 2020 heeft de rechter in eerste aanleg Warschau de beperkende maatregelen opgeheven die in het kader van de in Polen beëindigde procedure waren opgelegd.
- 6 Op 10 maart 2020 werd KT bij zijn terugkeer in Bulgarije opnieuw aangehouden op grond van zijn signalering als gezochte persoon in het Schengeninformatiesysteem. Nadat de Bulgaarse autoriteiten de Noorse autoriteiten van de aanhouding in kennis hadden gesteld, vaardigde het regionaal openbaar ministerie van Hordland (Noorwegen) het aanhoudingsbevel van 12 maart 2020 uit. Met dat aanhoudingsbevel werd verzocht om overlevering van KT in het kader van dezelfde strafrechtelijke procedure in Noorwegen ten aanzien waarvan reeds het aan Polen toegezonden aanhoudingsbevel van 27 november 2019 was uitgevaardigd, waarvan de tenuitvoerlegging door de rechter in eerste aanleg Warschau was geweigerd.
- 7 Op 19 maart 2020 werd aan KT een meldplicht opgelegd die inhoudt dat hij zijn woonplaats zonder toestemming van de bevoegde instantie niet mag verlaten. Bovendien werd hem verboden de Republiek Bulgarije te verlaten. De Noorse autoriteiten deelden de verwijzende rechter mee dat wegens de door COVID-19 veroorzaakte gezondheids crisis de zaak tegen KT op zijn vroegst in oktober 2020 door de rechter in eerste aanleg Bergen (Noorwegen) zou worden behandeld,

zodat hij niet vóór september 2020 aan Noorwegen behoefde te worden overgeleverd. Tegelijkertijd liep de procedure voor de verwijzende rechter vertraging op omdat KT zich tussen april en juli 2020 verscheidene malen medisch moest laten behandelen. Blijkens een gerechtelijk geneeskundig verslag dat in oktober 2020 in het kader van de procedure is voorgelegd, is de gezondheid van KT ernstig aangetast en bestaat het risico dat hij opnieuw het slachtoffer wordt van een trombo-embolie (trombosevorming die leidt tot verstopping van een bloedvat). Dit betekent dat hij tot de groep personen behoort die het grootste risico lopen in geval van een mogelijke besmetting met COVID-19. Aangezien KT vanwege zijn gezondheidstoestand niet van zijn verblijfplaats Shumen naar Sofia kon reizen, heeft hij de twee terechtzittingen voor de verwijzende rechter in december 2020 respectievelijk februari 2021 bijgewoond door middel van een videoconferentieverbinding.

Korte toelichting op de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 8 De verwijzende rechter is van opvatting dat voor de beslechting van het hoofdgeding uitlegging vereist is van de in de prejudiciële vragen aangevoerde Unierechtelijke bepalingen. Hij wenst te vernemen of die bepalingen zich verzetten tegen de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel van 12 maart 2020 in het licht van de weigering van de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel van 27 maart 2019, dat door dezelfde instantie tegen dezelfde persoon is uitgevaardigd met het oog op diens overlevering in het kader van dezelfde strafzaak.
- 9 Volgens artikel 1, lid 3, van de Overleveringsovereenkomst laat deze overeenkomst de verplichting tot eerbiediging van de grondrechten en de fundamentele rechtsbeginselen die zijn vervat in het EVRM of, in het geval van tenuitvoerlegging door de justitiële autoriteit van een lidstaat, van de in artikel 6 VEU vermelde beginselen, onverlet. Daarvan uitgaande weigerde de rechter in eerste aanleg Warschau de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel van 27 november 2019 wegens een mogelijke aantasting van het gezinsleven in de zin van artikel 8 EVRM. De verwijzende rechter merkt op dat de feitelijke omstandigheden die ten grondslag lagen aan de toepassing van artikel 8 EVRM, op het tijdstip van indiening van het verzoek om een prejudiciële beslissing nog steeds relevant zijn, aangezien KT in Bulgarije de twee kinderen opvoedt die geboren zijn toen hij met zijn vroegere partner samenwoonde.
- 10 De verwijzende rechter is van oordeel dat de rechtspraak van het Hof inzake de uitlegging van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (PB 2002, L 190, blz. 1; hierna: „kaderbesluit 2002/584”) mutatis mutandis kan worden toegepast op de uitlegging van de Overleveringsovereenkomst, aangezien die overeenkomst integrerend deel uitmaakt van de rechtsorde van de Unie (zie in die zin arrest van 2 april 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, punt 49) en de bepalingen van de

Overleveringsovereenkomst bovendien zeer vergelijkbaar zijn met de overeenkomstige bepalingen van kaderbesluit 2002/584 (arrest van 2 april 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punt 74).

- 11 Zo heeft het Hof in het arrest van 25 juli 2018, AY (C-268/2017, EU:C:2018:602), geoordeeld dat er geen beletsel is voor de uitvaardiging van meerdere Europese aanhoudingsbevelen tegen eenzelfde persoon in dezelfde strafzaak. De verwijzende rechter is evenwel van oordeel dat de omstandigheden, feitelijk en rechtens, in de procedure waarin het aangehaalde arrest is gewezen, verschillen van die in het hoofdgeding. In het geval dat ten grondslag lag aan zaak C-268/2017 werd het eerste Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd in het kader van het onderzoek en het tweede met het oog op de gerechtelijke vervolging van de gezochte persoon. In het hoofdgeding daarentegen zijn beide aanhoudingsbevelen (van 27 november 2019 en 12 maart 2020) uitgevaardigd in dezelfde fase van de strafprocedure, namelijk die van de gerechtelijke vervolging, nadat de tenlastelegging in juli 2019 was ingediend bij de rechtbank van eerste aanleg Bergen.
- 12 Bovendien beroept het Hof zich in het arrest van 25 juli 2018, AY (C-268/2017, EU:C:2018:602) op artikel 1, lid 2, van kaderbesluit 2002/584, dat de lidstaten verplicht om elk tot hen gericht Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen. De verwijzende rechter merkt evenwel op dat de Overleveringsovereenkomst geen dergelijk voorschrift voor de overeenkomstsluitende staten bevat. Tegen die achtergrond rijst de vraag of kan worden aangenomen dat een dergelijke verplichting voor de overeenkomstsluitende staten bestaat.
- 13 De verwijzende rechter wenst te vernemen of de op artikel 1, lid 3, van de Overleveringsovereenkomst junctis artikel 6 VEU en artikel 8 EVRM gebaseerde weigering van een rechterlijke instantie van een lidstaat om een aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen, krachtens artikel 1, lid 2, van de Overleveringsovereenkomst op grond van de hieruit voortvloeiende wederzijdse verplichtingen bindend is voor de overige lidstaten en voor Noorwegen en IJsland. De verwijzende rechter benadrukt dat de weigering van de rechter in eerste aanleg Warschau om het aanhoudingsbevel van 27 november 2019 ten uitvoer te leggen, is gebaseerd op beginselen die alle lidstaten gemeen hebben en die zijn verankerd in artikel 6 VEU en in het EVRM.
- 14 Die overwegingen doen naar opvatting van de verwijzende rechter vooral de vraag rijzen of het toelaatbaar is dat een rechter van een lidstaat zich opnieuw ten gronde uitspreekt over een reeds door een rechter van een andere lidstaat uitgesproken weigering van overlevering van een gezochte persoon naar aanleiding van een later aanhoudingsbevel dat in dezelfde fase van de strafprocedure op basis van de Overleveringsovereenkomst is uitgevaardigd, wanneer die weigering is gebaseerd op beginselen die bindend zijn voor alle lidstaten van de Unie, die krachtens artikel 67, lid 1, VWEU een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid vormen.

- 15 In de visie van de verwijzende rechter is het antwoord op deze vraag van wezenlijk belang om vast te kunnen stellen of een persoon die wordt gezocht door middel van een op basis van de Overleveringsovereenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, gebruik kan maken van zijn recht op vrij verkeer krachtens artikel 21, lid 1, VWEU, zijn recht op vrijheid en veiligheid krachtens artikel 6 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en zijn recht op vrij verkeer krachtens artikel 45 van het Handvest, nadat een rechterlijke instantie van een lidstaat de tenuitvoerlegging van het betrokken aanhoudingsbevel heeft geweigerd. Een dergelijke situatie is aan de orde in het hoofdgeding, aangezien KT na de weigering van de rechter in eerste aanleg Warschau om het aanhoudingsbevel van 27 november 2019 ten uitvoer te leggen, gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer en is teruggekeerd naar Bulgarije, waar hij opnieuw is aangehouden, hetgeen heeft geleid tot de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel van 12 maart 2020.
- 16 Met betrekking tot het verzoek om een prejudiciële spoedprocedure krachtens artikel 107 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof herinnert de verwijzende rechter eraan dat het verzoek om een prejudiciële beslissing vragen opwerpt die betrekking hebben op de gebieden die onder titel V van het derde deel van het VWEU vallen. Hij stelt vast dat de in artikel 20 van de Overleveringsovereenkomst gestelde termijnen niet in acht zijn genomen. Dit is zowel te wijten aan de door de Noorse autoriteiten uitdrukkelijk aangevoerde onmogelijkheid om de zaak tegen KT vóór oktober 2020 te behandelen, als aan de verslechtering van de gezondheidstoestand van KT. Op het tijdstip van de indiening van het verzoek om een prejudiciële beslissing bestaan voormelde belemmeringen niet meer.
- 17 De verwijzende rechter merkt op dat, hoewel KT zich niet in hechtenis bevindt, zijn recht op vrij verkeer niettemin is beperkt als gevolg van de hem opgelegde meldplicht. Bovendien mag hij de Republiek Bulgarije niet verlaten. Volgens de verwijzende rechter blijkt uit de aangevoerde omstandigheden, waartoe ook de verslechterde gezondheidstoestand van KT behoort, de spoedeisendheid van de procedure.